

ΘΑΝΑΤΟΣ ΔΙΑΣΗΜΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥ

Η 23 Ιουνίου ἡ Γαλλία ἀπώλεσε ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ **Jules Breton** ἓνα ἐκ τῶν διασημοτέρων καλλιτεχνῶν τῆς, τὸν ζωγράφον

τῶν χωρικῶν σκηνῶν, τὸν ποιητὴν τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἐξοχῶν τῆς. Ἡ φήμη αὐτοῦ ἤρχισε λίαν ἐνωρίς, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του, καὶ συνέχεια αὐτῆς ἦτο ἡ δόξα ἣτις ἔσπεψε τὸν ἀκοιῶσαντα γηραιὸν καλλιτέχνην.

Μόλις ἐξῆλθε ἐκ τῆς σχολῆς τῶν Ὁραίων τεχνῶν ἔτυχε τοῦ τρίτου μεταλλίου διὰ τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ Εὐλογία τοῦ σίτου» ἔργου του ὅπερ μέχρι τὴν σήμερον προσελκύει τὸν θαυμασμὸν τῶν εἰδημόνων ἐν τῇ Πινακοθήκῃ τοῦ Λουξεμβούργου.

Μετὰ ταῦτα ἤρχισε ἡ θαυμασία σειρά τῶν «Θεριστῶν», τῶν «Σταχυολόγων» καὶ τῶν «Σπειράντων γεωργῶν» εἰς τὴν ὁποίαν σειράν ὁ ζωγράφος μας ὀφείλει τὴν τιμιωτικωτάτην θέσιν ἣν κατεῖχε μετὰ τῶν καλλιτεχνῶν τῆς δευτέρας μοναρχίας.

Τὸ μετὰλλιον τῆς Αἰγῆς τάξεως ὅπερ ἔσχε τῷ 1859 ἦτοι εἰς ἡλικίαν 30 ἐτῶν, διεδέχθη μετὰ δύο ἔτη ἡ ταινία τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Τῷ 1872 ὁ Jules Breton ἠξιώθη τοῦ μεταλλίου τῆς τιμῆς διὰ τὰ δύο του ἔργα «Κόρη ποιμαίνουσα ἀγελάδας» καὶ «Πηγὴ» — Ἀργότερον προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τῶν Ταξιαρχῶν (commandeur). Ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ Jules Breton ἐνεπνέετο ἐκ τῶν σκηνῶν τῆς γενεῆς του, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα εἰς τυχαῖος περιπατος εἰς τὸ Ἀρμόρ ἤρκεσε ὅπως ἀρχίσῃ νέαν σειράν ἔργων τῶν ὁποίων ἡ φήμη ἐφθασε μέχρι τῆς Ἀμερικῆς, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἐβλεπε τις

θαυμασίως ἀποτυπωμέναις τὰς γλυκείας συγκινήσεις τῆς Βρετανίας μετὰ τὰ γραφικώτατα τῶν τοπειῶν τῆς — καὶ τοὺς ἔτι γραφικωτέρους κατόικους τῆς.

Κατὰ τὸ 1880 ὁ Jules Breton ἠσθάνθη ἑαυτὸν κυριευόμενον ἀπὸ βλέψεις φιλολογικᾶς. Τὰς ἐντυπώσεις αἱ ἡ πυξὶς του ἀπέδωσε τόσον πιστῶς, ἠθέλησε νὰ τὰς ἐκφράσῃ συγχρόνως διὰ τῶν στίχων καὶ τῆς λογογραφίας. Ἀλληλοδιάδοχως λοιπὸν ἐξεδόθησαν «Οἱ ἄγροι καὶ ἡ θάλασσα», ἡ «Ἰωάννα», ἡ «ζωὴ ἐνὸς καλλιτέχνου», ὁ «χωρικὸς ζωγράφος», ἄτινα ἔτυχον ἐκ μέρους τοῦ κόσμου καλῆς ὑποδοχῆς, ἀλλ' ἡ Γαλλικὴ ἀκαδημία προκατελιγμένη ἠρέσκετο νὰ τὰ θεωρῇ ὡς τὸ βιολὶ ἐνὸς ζωγράφου ὅστις ὀνομάζετο Jules Breton ἀντὶ νὰ ὀνομάζεται Ingres (ὡς γνωστὸν ἐκ μιᾶς ἐπιστολῆς του ὁ διάσημος ζωγράφος Ingres (1780—1867) προσελήφθη ὡς βιοκινιστῆς εἰς τὸ Μέγα Θέατρον τῆς Τουλούζης — ἀργότερον δέ, ὅταν ἐσπούδαζε εἰς τὴν Ρώμην ἔχων ἀνάγκην χρημάτων, συνεταίρισθη μετὰ τοῦ Bartolini τοῦ γλύπτου καὶ ἔδωσαν μίαν συναυλίαν τῆς ὁποίας τὰ κέρδη ἀνῆλθον εἰς ... 60 φράγκα!) — Ἡ κρίσις αὕτη τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἦτο διὰ τὸν ζωγράφον — συγγραφέα μας μίαν σκληρὰ προσδοκία, καταναγκάσασα αὐτὸν νὰ μένῃ εὐχαριστημένος μετὰ τὸν τίτλον τοῦ μέλους τῆς Ἀκαδημίας τῶν Καλῶν Τεχνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις κατεῖχε θέσιν τόσον περιφανῇ.

Ἀπογοητευμένος ὁ Jules Breton ἐγκατέλειπε ἔκτοτε τὰς μεγάλας καὶ πλήρεις δυνάμεις συνθέσεως του μὴ ὑπογράφων εἰς τὸ ἐξῆς εἰμὴ ἔργα ἀνευ μεγάλης σημασίας.

Ἡ ἡλικία καὶ ἡ ἀσθένεια του κατέστησαν κοπιώδη τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του.

Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο τῇ 26 Ἰουνίου εἰς τὸ νεκροταφεῖον τοῦ Montparnasse. Ὁ Jules Breton εἶχε συζευχθῇ τὴν κόρην τοῦ πρώτου διδασκάλου του Felix Devigne. Ἀφῆκε δὲ μίαν κόρην, τὴν κυρίαν Demont-Bretont.

R. OTCELA

ΚΑΡΔΙΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑΣΜΕΝΗ*

ΣΛΑΥΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Ὁ δρόμος ἦταν κοπιαστικὸς πολὺ. Οἱ ἄνδρες ἦσαν ξεπνεομένοι καὶ τὸ θάρος τῶν εἶχε τελειώσῃ. Ἀλλ' ἐντρεπόνταν νὰ μολοήσουν τὴν ἀδυναμίαν τους. Γ' αὐτὸ ἐμάζεψαν ὅλην τοὺς τὴ λύσσα καὶ τὸ μῖσος ἐναν-

τίον τοῦ Δάγκου, ὁ ὁποῖος πάντοτε ἐπερπατοῦσε μπροστὰ ἀπ' ὅλους. Καὶ ὅλοι ἤρχισαν νὰ τὸν κατακραίνουν σκληρά:

— Αὐτὸς μᾶς γέλασε, ἔλεγαν, εἶνε ἀνίκανος νὰ μᾶς κυβερνᾷ.

Ἐσταμάτησαν, τσακισμένοι ἀπὸ τὸν κόπο, μετὰ τὴν καρδιὰ γεμάτην φαρμάκιλα,

* Τέλος.

ἐνῶ τὸ δάσος ἔψαλλε τὸν μανιασμένον ὕμνον του.

Καὶ μέσα στὲς τρεμουλιαστὲς σκιὲς τῆς νύχτας, γιὰ τὸν ὁδηγό τους ἔστησαν διακαστήριον.

Καὶ εἶπαν:

— Εἶσαι προδότης, εἶσαι ἐπικίνδυνος ἄνθρωπος καὶ πρέπει ἀμέσως νὰ πεθάνῃς. Ἡ ἀστραπὲς καὶ ἡ βροντὲς ἐφάνησαν σὰν νὰ παραδέχονται τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς.

— Μ' ἐκαλέσατε νὰ σᾶς ὀδηγήσω, καὶ ἐγὼ σᾶς ὠδήγησα—ἐφώναξεν ὁ Δάγκος ἀφοῦ σπκώθηκε περήφανα κι' ἀνοίξε τὸ στήθος του.—Ἐχὼ δύναμι καὶ θάρρος ἀρκετὸ γιὰ νάμαι ἀρχηγὸς καὶ ὁδηγὸς σας, γι' αὐτὸ τὸ παραδέχτηκα. Ἀλλὰ ἐσεῖς τί ἐκαματε; Δὲν ἔχετε οὔτε τὸ κουράγιο νὰ περπατήσετε λιγάκι. Μ' ἀκολουθήσατε, ἀλλ' ὄχι σὰν ἄνδρες ἀλλὰ σὰν κοπάδι πρόβατα..

Στὰ λόγια αὐτὸ τὸ ἀσκέρι στραβώθηκε ἀπὸ τὸ θυμὸ.

— Πρέπει νὰ πεθάνῃ! Τοῦ χρειάζεται θάνατος! οὐρλίαςαν ὅλοι μὲ μιὰ φωνή.

Τὸ δάσος ἐμούγκριζε κι' ἔνωσε εἰς αὐτὸ τὴν γνώμην του μὲ τὴν λύσσα ἐκείνην. Πυκνὲς ἀστραπὲς τὸ ἐφώτιζον κάποτε.

Ὁ Δάγκος ἐκύτταξε γιὰ λίγο ἐκείνους γιὰ τοὺς ὁποίους τόσο εἶχε δουλέψῃ καὶ τόσο εἶχε βασανισθῇ. Αὐτοὶ τὸν ἐτριγύρισαν πολὺ στενά, περήφανοι κι' ἐπίμονοι τὴν ἀπόφασίν τους.

Ὁ Δάγκος ἐγκατάλαβε ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐλπίζῃ λύπησι καὶ αἰσθάνθηκε νὰ φουσκώνουν τὰ στήθη του τὰ γενναῖα ἀπὸ θυμὸ.

Ἀλλὰ ξάφνου κάθε αἶσθημα ἐσώπασε μέσα του. Ἀγαποῦσε τὸ λαὸ ἐκεῖνο κι' αἰσθανόταν ὅτι χωρὶς αὐτόν, ἦταν καταδικασμένος ὁ λαὸς ἐκεῖνος στὴν καταστροφὴν.

Μία ὀρμὴ θυσίας τὸν ἐκυρίεψε καὶ τὰ μάτια του ἐκαθρέφτισαν τὴν περήφανην ἐκείνη φλόγα.

Οἱ ἄλλοι, βλέποντές τον ἔτσι ἀγριεμένον φαντάστηκαν πῶς τρελλάθηκε καὶ γι' αὐτὸ ἐμαζεύτηκαν περισσότερον κοντά του, σὰν νὰ ἠθελαν νὰ τὸν σκοτώσουν μὲ μεγαλείτερη εὐκολία.

Ὁ Δάγκος ἐμάντεψε τὴ σκέψιν του, ἀλλ' ὅμως τὸ αἶσθημα ποῦ τοῦ ἐγκάρδιωνε ὅλο καὶ μεγάλωνε.

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ τὸ δάσος ξακολουθοῦσε νὰ ψάλλῃ τὸ φριχτὸ του τραγοῦδι.

Ἡ βροχὴ ἐδυνάμοναν, ἡ βροχὴ ἐπέφτε σὰν δαιμονισμένην.

Ἀλλὰ ὁ Δάγκος ἐφώναξε μὲ φωνὴν πλεὺς δυνατὴ ἀπὸ τὴν καταιγίδα:

— Τί μπορῶ ἄλλο νὰ κάμω ἀκόμη γιὰ τὸ δυστυχισμένο αὐτὸ λαό;

Ξάφνου ξεσχίζει τὰ στήθη του, καὶ μὲ τὰ δυνατὰ του χέρια ξεκολλᾷ τὴν καρδιά του καὶ τὴν κρατεῖ σπκωμένη ψηλά, ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του.

Καὶ ἡ καρδιά ἔλαμψε ὅμοια μὲ τὸν ἥλιο, τὸ δάσος ἐσώπασε ἀπὸ γοητεία, καὶ ὅλα γύρω ἐφωτίσθησαν ἀπὸ τὴ λάμψιν ἐνὸς ἀτελείωτου ἔρωτος.

Τὸ σκοτάδι υπεχώρησε, ἐκρύφτηκε στὸ πυκνὸ μέρος τοῦ δάσους.

Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔμειναν ἀκίνητοι, σὰν νᾶσαν ἀπὸ πέτρα.

— Ἀκολουθεῖτε με! ἐμβροντοφώναξε ὁ Δάγκος.

Κι' ἐχύθηκε μπροστὰ κρατῶντας ψηλά τὴ φλογισμένη καρδιά του ποῦ ἐφώτιζε τὸ δρόμο μὲ τὲς ἀχτίδες του.

Οἱ ἄλλοι ἐξεκίνησαν μπροστὰ, ξαφνιασμένοι. Τότε τὸ δάσος ξαναρχίνησε τὸ πρῶτο του μουγκρίσμα. Ἀλλὰ ὁ θόρυβος ὧλων ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων ποῦ γοργοπερπατοῦσαν ἦταν πολὺ δυνατὸς ὥστε νὰ πνίγῃ τὸ μουγκρίσμα αὐτό. Ἐπροχωροῦσαν ὅλοι γρήγορα, μὲ θάρρος, σὰν νὰ τοὺς ἀποκοίμιζε μὲ τὴ μαγεία τῆς ἡ κοκκινόφλογισμένη ἐκείνη καρδιά.

Πολλοί, εἶνε ἀλήθεια, ἐξακολουθοῦσαν νὰ πέφτουν νικημένοι, νὰ χάνωνται, ἀλλὰ ἀπέθαναν χωρὶς ἓνα δάκρυ, χωρὶς παράπονο.

Καὶ πάντα ὁ Δάγκος ἐπροχωροῦσε μπροστὰ ἀπ' ὅλους καὶ πάντα ἡ καρδιά του ἐλαμπύριζε σὰν δαυλός.

Τὸ δάσος νὰ καὶ ξαφνικὰ ἀνοίχθηκε ἀπὸ τὲς δυὸ μεριές. Καὶ ὁ Δάγκος καὶ ὅλοι οἱ δικοί του εὐρέθησαν σὲ μιὰ φωτεινὴ θάλασσα, μὲ χρυσὸν ἥλιο ἀπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι των, γύρω ἀγεράκι δροσερὸ καὶ ξάστερο.

Ἡ καταιγίδα ἐτρέψωσε μὲς τὸ βάθος τοῦ δάσους.

Ἐδῶ ἔλαμπε τὸ ἄστρο τῆς ἡμέρας, ἡ ἀτέλειωτη στέππιν ἐφαινόταν σὰν νὰ λάβαινε ζωὴ ἀπὸ ἓνα μυστικὸ καρδιοχτύπι, ἡ δροσιὰ ἐδιαμαντοστόλισε τὴν πυκνὴ χλόην καὶ στὸ βάθος ἓνα ποταμάκι ἐσιγότρεχε σὰν χρυσὴ κορδέλα.

Ἐσίμωνε ἡ δύσι.

Μὲς τὲς στερνὲς τοῦ ἡλίου ποῦ ἔσβυνε ἀχτίδες, τὸ ποτάμι ἐκοκκίνισε σὰν νᾶταν ὁ χεῖμαρρος τὸ αἷμα ποῦ ἀνάβλυζε ἀπὸ τ' ἀνοιγμένα στήθη τοῦ Δάγκου.

Ἐνῶ ἐσίμωνε ὁ Δάγκος νὰ ξεψυχίσῃ, ἡ ματία του ἀγκάλιασε τὸν ἀτέλειωτὸ κάμπο καὶ μιὰ ἀστραπὴ περιφάνης χαρᾶς ἀνέβηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ στὰ ματία του.

"Επειτα τὸ κεφάλι του ἔπεσε ὀπίσω κι' ἐξεψύχισε.

Γλυκά, σὰν νὰ ξαφνιάστηκαν, τοῦ δα-
σους τὰ γέρεκα δένδρα ἐμουρμούριζαν ὀ-
πίσω του, καὶ τὸ χορτάρι ποῦ τὸ κοκκίνισε
τὸ αἷμα του, ἀντιλαλῆσε μὲ τρυφερὴ ἡχὺ
τὸ μουρμούρισμα.

Ἀλλ' ὁ λαὸς ἐκεῖνος, εὐτυχισμένος, ξα-
ναβαφτισμένος μέσα στὴν ἐλπίδα δὲν ἔκα-
ταλασε τὸ θάνατό του, δὲν εἶδε ὅτι κοντὰ
στὸ αἴψυχο κορμὶ τοῦ Δάγκου ἡ μεγάλη του
καρδιά ἐφλογοβόλαε ἀκόμην.

Μονάχα ἓνας φρόνιμος ἀπ' αὐτοὺς τὴν
ἐκύτταξε καὶ πνιγμένος ἀπὸ ἓνα ἀνεξή-
γητο φόβο, τὴν ἐκλώττισε μὲ τὸ πόδι του.

Καὶ ἡ γενναία καρδιά ἐκομματιασθηκε
σὲ μύριες σπίθες ποῦ γιὰ μιὰ στιγμή ἐ-
σπαρθηκαν στὸν ἀγέρα γύρω....

"Επειτα ξαναπесαν στὴ γῆ, σδυμένες....

Μ. ΓΚΟΡΚΥ

(Μετάφρασις Κ. Κατροφύλα)

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΜΟΥ

Εἶδα στὸν ὕπνο
μου ἀπόψε μὲ τὰ
ἄτακτα κ' ἀχτένι
στα μαλλιά σου
καὶ μ' ἓνα βιβλίο
στὰ χέρια φαινό-
τανε πῶς ἦσουν
εὐχαριστημένη ἀ-
πὸ τὸ κομψὸ βι-
βλίο ποῦ σ' ἐν διέ-

φερε πολὺ· τὸ ἀπελάμβανες σὰ ρούφημα βρα-
δινὸ καφέ, εὑρισκὲς ἐπάνω του μιὰ ἀνακούφισι
καὶ ἄφινες ὅλη τὴ λευκὴ ψυχὴ σου νὰ τ' ἀγκα-
λιάσῃ γιὰ νὰ πτερυγίσῃ ἐλαφρὰ σὲ ἀπαλὸν
ζεφύρους, καὶ νὰ λουστῇ σὲ κύματα ποῦ μόλις
ἀφρίζουν.

Κατ' ἔτος σ' ἐβλεπα σὰν ἀφηρημένη καλλονὴ
τοῦ βορρᾶ.

Σὲ θεωροῦσα ὁλόκληρη γιὰ νὰ σοῦ κλέψω τὴ
γαλήνῃ τοῦ προσώπου σου καὶ νὰ ἀπολαύσω τὴν
ἡρεμίαν τῶν ὠραίων σου ματιῶν.

Τὶ ἡσυχες ἐκφράσεις ποῦ ἀπετύπωνε ἡ ψυχὴ
στὸ πρόσωπό Σου!

Κ' εἶπα μέσα μου: νὰ τὸ μεγαλύνῃς τῆς ψυ-
χῆς, νὰ ὁ λυρισμὸς καὶ ἡ ἔξαρσις τοῦ ἐξιδανι-
κευμένου κόσμου!

Τὶ ὠραῖο πρᾶγμα ποῦνε ἡ συγκοινωνία τῶν
ψυχῶν! Τὶ ὠραίες εἶναι ἡ ιδέαις τῶν ἀρωματι-

σμένων βιβλίων μὲ τὸ ρόδο τῆς ἀγάπης καὶ τὴν
εὐωδίαν τῆς λεπτῆς φαντασίας!

Μέσα στὸ σκοτεινὸ σου δωμάτιο, τὸ μικροκα-
μωμένο καὶ καλλιτεχνικὸ, ἦσανε σὰ μιὰ νεράϊδα
ἡσυχῇ, σὰν ἓνας ἄγγελος ἀπομονωμένος.

Κ' ἀνέπνεες τὸ λεπτὸ ἄρωμα ποῦ σκόρπιζε
τὸ βιβλίο μέσα στὴν ἡσυχίαν τῆς νυκτερινῆς.

Στὸ πλάγι σου μιὰ λαμπίτσα μὲ σπινὸ χλωμὸ
φῶς ἐσκίαζε τὸ πρόσωπό σου με ὠχρορόδινο
χρῶμα καὶ μὲ ἀπαλὴ ὄνειρου φωτοσκίασι.

Τὶ μαγεία πᾶχει ἡ νυκτερινὴ γαλήνῃ, τὸ
ἐσπερινὸ σίγασμα μέσα σὲ δωμάτιο ὄνειρευμένης
παρθενικῆς ψυχῆς.

Δὲν ἤθελα νὰ μὲ δῇς· ἤθελα μόνον νὰ Σὲ
θωρῶ θεὰ γερμένη στῆς ιδέας τοῦ ὠραίου βιβλίου.

.....

Κ' ἀπόψε σοῦ ἔκλεψα εἰκόνες ἀπὸ τὸ κλει-
δοσκόπιο τῆς μυστικῆς ζωῆς σου ποῦνε ὁ οὐρα-
νὸς τῆς φαντασίας μου.

Τὸ μυστήριό ἄς μείνῃ σκεπασμένο μὲ τὸν
σκιερὸν μανδύαν του καὶ τὴν ἐρωτηματικὴ δειλία.

Μήπως εἶναι ἄλλο κανένα δῶ κάτω γοητευ-
τικότερο ἀπὸ τὸ μυστήριό!

.....

ΙΑΣΩΝ ΣΕΛΗΝΑΣ